

p a p e r s

Els enormes riscos del segon any de Trump

Jaume Masdeu

Macedònia de mentides

David Vidal Castell

La deriva política de la RDC i les seves conseqüències

Rita Huybens

Quan la banca i l'ètica caminen juntes

*entrevista a Maria Antònia Bartolí
per Josep Ramon Giménez*

L'acolliment d'infants: en família, per dret

Jordi Ripoll

El moviment d'objecció de consciència a Rússia

David Jou Bueno

La pàtria de Fatih Akin

Muriel Giménez

- 2 Des de la junta...
Begoña Basterretxea
- 3 Els enormes riscos del segon any de Trump
Jaume Masdeu
- 6 Macedònia de mentides
David Vidal Castell
- 10 Retalls de premsa
- 11 La deriva política de la RDC i les seves conseqüències
Rita Huybens
- 15 Quan la banca i l'ètica caminen juntes
entrevista a Maria Antònia Bartolí per Josep Ramon Giménez
- 19 L'acolliment d'infants: en família, per dret
Jordi Ripoll
- 22 El moviment d'objecció de consciència a Rússia
David Jou Bueno
- 25 Cinema: La pàtria de Fatih Akin
Muriel Giménez
- 27 Activitats Lliga

2018

"Ha de renunciar un ciutadà a la seva consciència, ni que sigui un moment, o en el menor grau, a favor del legislador? Llavors, per què té consciència l'home? Penso que primer hem de ser homes i després súbdits. No és desitjable cultivar tant respecte per la llei com pel que és correcte. S'ha dit, amb força veritat, que una corporació no té consciència, però una corporació d'homes conscients és una corporació amb consciència. La llei mai ha fet els homes ni una gota més justos; a més, gràcies al seu respecte per ella, fins els més generosos són convertits en agents d'injustícia"

Henry David Thoreau (1817-1862)

Tot just acaba de començar l'any; sobre el tauler mundial un munt de causes que vulneren els drets més elementals: incompliments en els mandats polítics i socials, amb el medi ambient, guerres que ja semblen eternes, desplaçaments de milions de persones que solament cerquen VIURE -el més elemental i important de la nostra existència- morts innecessàries, pobresa i degradació en augment i, per altra banda, grans corrupcions incontrolades. Una minoria molt selecta s'imposa a una majoria silenciada.

El panorama que es respira, asfíxia!

Tot sembla organitzat amb estratègies ben estudiades i planificades per aconseguir uns objectius que, qui les planteja, sap molt bé el que vol aconseguir. Els líders polítics de les grans potències mundials no ajuden gaire a revertir la situació.

Tant els fa! Per això es desinhibeixen i van reduint subtilment -o no tant- drets fonamentals individuals i col·lectius. Ens volen segrestats, anestesiat, per tal que no qüestionem els seus plantejaments.

Malgrat aquest panorama tan desagradable i evident, es va fent visible, alhora, una sensibilitat i un augment de consciència individual i col·lectiva, una voluntat que les nostres responsabilitats passin per anar cap a un món més just, més igualitari, pacífic i respectuós amb l'altre i que es materialitza en fets i activitats ben significatives.

Els Estats disposen del poder de la força, de l'imperatiu dels seus dogmes; nosaltres hem de ser capaços de trencar els murs que ens impedeixen adquirir més llibertats.

No ens alimentem només de paraules. Les propostes que surten d'aquestes paraules s'han de posar en pràctica.

Begoña Basterretxea

Revista Papers

Edita	Lliga dels Drets dels Pobles
Data d'edició	febrer 2018
Dipòsit Legal	B-23019-2007
Consell de redacció	Begoña Basterretxea, Josep Ramon Giménez, Rita Huybens, Núria Jané i Ester Garcia.
Correcció	Eva Perdiguer, Jordi Bellmunt, Laura Serrano i Marga Garriga
Revista quadrimestral	
Disseny on-line	Verónica Bustos

LLIGA DELS DRETS DELS POBLES

Adreça	Sant Isidre, 140 (Ca l'Estruch) 08208 SABADELL
Telèfon	93 723 71 02
Fax	93 168 58 71
Web	www.dretsdelpobles.org
Adreça electrònica	info@dretsdelpobles.org
Horari d'atenció	De dilluns a divendres

Disposem d'una biblioteca especialitzada en drets humans, desenvolupament, cultura de pau, política, món àrab i musulmà.
La Lliga dels Drets dels Pobles no comparteix necessàriament l'opinió dels autors dels articles publicats en la revista.
La Lliga dels Drets dels Pobles agrairà la reproducció i divulgació dels continguts d'aquesta revista sempre i quan se citi la font.

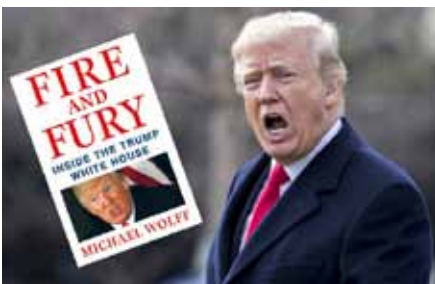
Els enormes riscos del segon any de Trump

Jaume Masdeu
periodista

Un any a la Casa Blanca no ha domesticat Donald Trump i ens arrossega a un 2108 d'alt risc. A les tensions pròpies d'una geopolítica inestable s'hi afegeixen les intrínseques d'un president narcisista, impredecible i amb la capacitat per exercir el càrrec molt qüestionada. Com havia profetitzat Obama, el 9 de novembre del 2016, l'endemà que Trump guanyés les eleccions presidencials, va tornar a sortir el sol, i per l'est com és costum. La desestabilitzadora victòria del president milionari no va fer trontollar l'astre rei, però sí que, des de llavors, Trump fa tremolar la Casa Blanca, els Estats Units i la resta del planeta.

La victòria de Trump va ser tan inesperada que, segons les últimes revelacions, ni ell ni el seu equip no l'havien imaginada. Ho explica amb detalls sucosos el llibre del periodista Michael Wolff, « Fire and Fury, Inside the Trump

White House » (Foc i Fúria, Dins de la Casa Blanca de Trump), que s'ha convertit en la sensació editorial de l'inici de l'any als Estats Units. Al llarg de les 321 pàgines del llibre, els col·laboradors més pròxims a Trump el qualifiquen d'"idiota", el descriuen com un nen, un personatge que necessita satisfacció immediata, que exigeix que tot giri al seu voltant. També s'hi revela com Trump mai no va pensar que podia guanyar. Va enfocar la campanya com una operació de promoció personal. La que considerava segura derrota no importava tant com la popularitat que sumaria durant la campanya. Trump es convertiria en marca mundial, en una posició que li permetria afavorir els negocis que ja tenia i emprendre'n de nous, com la creació d'una cadena de televisió.

Els càlculs de Trump van ser erronis i va convertir-se en el candidat menys preparat que mai ha accedit al despatx oval. Des de llavors, aquest dèficit de preparació, afegit als dubtes sobre la seva capacitat mental i els escàndols constants han convertit la Casa Blanca en una zona sísmica permanent, amb abundància de dimissions i cessaments. Del triunvirat de lloctinents amb què es va rodejar

Trump a l'inici, només en queda el gendre, Jared Kushner. Els altres dos, el cap de gabinet, Reince Priebus, un republicà moderat, i l'assessor estratègic, Steve Bannon, un agitador extremista, han saltat. Una altra dimissió sonada va ser la de l'assessor de seguretat nacional, Michael Flynn, investigat per les connexions russes, que només va durar 23 dies al càrrec.

Ivanka Trump, Donald Trump y Jared Kushner

Tots els qui han substituït els dimissionaris han arribat amb el propòsit de contenir els excessos d'un president que al vespre es tanca a l'habitació privada de la Casa Blanca per, amb estil adolescent, engrapar una hamburguesa amb formatge, devorar televisió en les tres pantalles que hi té instal·lades i disparar el twitter, la gran arma que utilitza per incendiar les xarxes socials. Fins ara, tots els nou nomenats han fracassat en els seus objectius moderadors.

Amèrica Primer

En un any, la Casa Blanca ha sofert un canvi radical, una revolució que fa dubtar de si mai tornarà a ser la mateixa. Ha passat de la rectitud moral, els conceptes ètics i l'eloqüència elegant de l'era Obama a l'exaltació de l'egoisme, la crida als instints més bàsics i el populisme barroer de Trump. Un plantejament que sintetitza un dels eslògans de l'actual president: "America First" (Amèrica Primer), que recull la tradició aïllacionista del període d'entreguerres i l'exten a tots els àmbits. S'expulsen immigrants que suposadament esgarrapen llocs de treballs als locals, s'aixequen barreres comercials per evitar la competència de productes estrangers i es renuncia al paper de gendarme mundial. Uns Estats Units reclosos en ells matei-

xos que deixen el terreny expedit a altres potències mundials com la Xina, decidida a ocupar aquest espai.

Trump compagina aquesta visió aï-

llacionista de la política exterior amb una admiració confessa per règims autoritaris com el de Vladimir Putin. El setembre del 2016, el llavors candidat afirmava que Putin "té un fort control sobre el seu país". Dalt del portaavions desarmat Intrepid, ancorat a Nova York, i dirigint-se a públic format majoritàriament per veterans, Trump lloava Putin: "És un sistema diferent, i no és que a mi m'agradi aquell sistema, però certament, en aquell sistema, Putin és un líder. Molt més que el nostre president (Obama)". Admiració de Trump pel mateix Putin a qui s'acusa d'interferir en la campanya presidencial nord-americana amb un exèrcit cibernètic intoxicador i propagador de fake news.

La separació de poders molesta Trump, que ha vist com el legislatiu se li resisteix en ocasions, i com el judicial li ha frenat iniciatives emblemàtiques. El president milionari està posant a prova el sistema de *checks and balances* (equilibris i contrapesos) dissenyat per evitar abusos del poder executiu. No s'ha estat, per exemple, de cessar el director de l'FBI en comprovar que no seguia les seves instruccions de no investigar el seu entorn per les connexions amb Rússia. La temptació autoritària guanya pes en uns moments en què les democràcies travessen moments difícils, amb moviments populistes interns que les desestabilitzen, mentre augmenta el prestigi dels règims "il-

liberals", que prometen eficàcia i menystenen les llibertats.

En aquesta batalla per imposar les seves directrius, Trump compta amb una gran arma, les xarxes socials. L'ús obsessiu del twitter li permet mantenir la iniciativa, guiar l'opinió pública i contentar els fidels. Ell considera que els mitjans de comunicació tradicionals són "l'enemic", i els qualifica repetidament de fabricants de *fake news*, notícies falses com les que van perjudicar especialment la seva rival política, Hillary Clinton. Amb habilitat de malabarista, Trump s'ha apropiat del concepte per llançar-lo contra qualsevol crítica a les seves actuacions.

La complicada relació amb Europa

Europa ho té difícil amb uns Estats Units dirigits per Donald Trump. Emmanuel Macron a França i Angela Merkel a Alemanya, dos països clau, encarnen polítiques radicalment diferents a les del president nord-americà. Fins i tot el Regne Unit, amb una Theresa May més necessitada que mai de la "relació especial" amb els Estats Units, marca distàncies. Els europeus han obert el paraigua per afrontar la tempesta que ve. Han vist els Estats Units desertant de l'Acord de París per frenar el canvi climàtic; pateixen la inconsciència amb què Trump relativitza la solidaritat entre socis de l'OTAN; i intenten resistir les andanades proteccionistes de Washington contra l'OMC (Organització Mundial de Comerç). També han d'actuar de bombers per apagar els incendis que provoca l'administració nord-americana quan reconeix Jerusalem com a capital d'Israel o quan amenaça de trencar el Pacte Nuclear amb l'Iran. És una Europa preocupada que dona per fet que

durant el 2018 es multiplicaran les friccions amb els Estats Units de Donald Trump.

El meu botó és més gran

De Trump inquieta el fons i escandalitzen les formes. Preocupa la seva política migratòria i indigna quan utilitza l'expressió racista "forats de merda" per referir-se als països d'on procedeixen els immigrants. Alarma l'escalada verbal amb Corea del Nord i deixa estupefacte la frase que va dirigir al líder d'aquella dictadura, Kim Jon-un: "Jo també tinc un botó nuclear, però és molt més gran i poderós que el seu".

Són molt més que sortides de to o excessos barroers d'un president perdonavides, fins al punt que s'ha obert un debat públic sobre la seva capacitat per exercir el càrrec. El professor de l'Escola d'Educació de Harvard, Howard Gardner, ha formulat un diagnòstic contundent: és un cas de manual de desordre narcisista de la personalitat. Ho va afirmar en un dossier sobre l'estat mental de Trump publicat per la revista *Vanity Fair*.

Desmantlant Obama

En arribar a la presidència, una de les obsessions de Trump era desmuntar el llegat deixat per Obama després de 8 anys de mandat. Ho està aconseguint en política migratòria, multiplicant les expulsions i vetant l'entrada de ciutadans de 6 països amb majoria musulmana. També ha eliminat moltes de les mesures adoptades contra el canvi climàtic retirant els Estats Units de l'Acord de París i col·locant un negacionista, Scott Pruitt, al capdavant de l'Agència de Medi Ambient.

En canvi, ha fracassat en una de les iniciatives emblemàtiques, eliminar l'Obamacare, la reforma del sistema sanitari que va ampliar la cobertura mèdica als ciutadans nord-americans. La políticament neutre Oficina de Pressupostos del Congrés va calcular que suprimir-lo deixaria 32 milions de persones sense cobertura durant els pròxims deu anys. El temor a aquestes repercussions i la divisió entre els republicans han impedit fins ara que s'eliminés l'Obamacare.

El gran èxit de Trump en el seu primer any ha estat l'aprovació d'una profunda reforma fiscal que afavoreix descaradament els més rics, de forma més moderada i temporal la classe mitjana, i que carregarà el pressupost nord-americà amb un dèficit descomunal. La reforma su-

posa una enorme reducció d'impostos i es basa en la corba de Laffer, la teoria econòmica que dona per fet que qualsevol rebaixa fiscal és positiva i capaç de generar més activitat.

Al cap d'un any de mandat, es poden fer algunes constatacions sobre l'impacte del fenomen Trump. El personatge segueix amb altes quotes d'impopularitat, però entre els fidels convençuts el suport no s'esquerda, i els republicans moderats han desertat de l'escena política deixant-li el terreny lliure. En canvi, les seves capacitats per exercir de president són cada dia més contestades. A nivell mundial, s'ha confirmat el que es temia: a la Casa Blanca hi ha un desestabilitzador en cap.

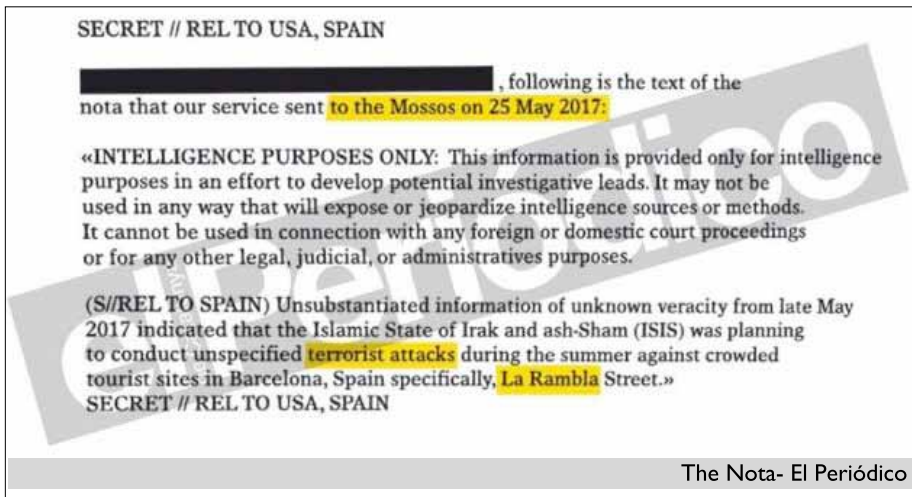

Melania, Trump, Obama y Michelle

Macedònia de mentides

David Vidal Castell

professor titular de Periodisme a la Universitat Autònoma de Barcelona
i membre del col·lectiu SomAtents

The Nota- El Periódico

La petita ciutat de Veles, a Macedònia, amb no més de 55.000 habitants, va arribar a tenir allotjades als seus servidors, a mitjans del 2016 i coincidint amb la llarga campanya per a les presidencials als Estats Units, més d'un centenar de webs a favor de Trump, que escampaven tota mena de notícies clamorosament mancades de versemblança, però que milers de comptes falsos rebotaven un cop i un altre. Quan el mitjà, també digital, *Buzzfeed* va donar compte d'aquesta situació, ens vam adonar que des de la perifèria del sistema es podia construir agenda, i es va encunyar un terme que ha fet fortuna els darrers mesos, *fake-news* (notícies falses), i que va créixer conjuntament amb el de post-veritat, escollida pel diccionari Oxford com la paraula de l'any aquell 2016. Al Congrés dels Diputats, als diaris, als mítings, a les tertúlies o als cafès tothom parlava i encara parla de fake-news, de post-veritat... i de veritat. Ens convé aprofitar l'ocasió per matisar algunes coses sobre què és, doncs, la veritat, i per evidenciar l'acció del periodisme com a indústria capitalista de la veritat al servei de les elits econòmiques, amb

les implicacions que aquesta acció té sobre la idea de realitat.

De forma més efectiva i preocupant que les fake-news, la veritat generada cada dia pels mitjans opera silenciosament des de la ideologia invisible del sistema. És per això que, de sobte, Facebook, Google i la majoria d'empreses de comunicació del món, incloent-hi els grans mitjans, van començar una ofensiva a gran nivell per defensar el valor de la veritat en la producció periodística convencional enfront de les fake-news. Les notícies falses són extravagants (Hillary Clinton es-

clavitzada i maltractada joves en les masmorres d'una cadena de pizzes o el papa Francesc demana el vot per a Trump) i tenen una aparença de cartró pedra que, de fet, les acaba fent estèrils. La pròpia definició de post-veritat d'Oxford recorda que és una mena de misatge que apel·la als sentiments i les emocions del receptor i que funciona només perquè és el que una mena específica d'audiència vol escoltar. Encaixa amb el seu a priori, fent servir el terme kantiana, i amb els seus estereotips sobre com és el món. Trump no va guanyar per la burda activitat *fake* del web ultra *Breitbart* i els vots de la xarxa que repartien des de Macedònia notícies falses; va guanyar pel vot de protesta anti-sistema de la gran massa de ciutadans desencantats del país, i per la incapacitat de les elits polítiques progressistes de connectar amb ella. Els ciutadans als EUA han identificat la premsa amb les elits polititzades del sistema, com passa amb el *New York Times*, el *Washington Post* o la *CNN*.

És més, la reacció exagerada contra les *fake-news* visibilitza com de nerviosa es posa la indústria

Manifestació macedonis pro Trump

Vehicle TV3 a manifestació suport Jordis

de producció de la veritat quan en perd l'exclusiva, una cosa que les xarxes socials i la web 2.0 permet d'una forma -per a ells- alarmantment incontrolable. Que es queixin d'aquestes *mentides*, i ens donin lliçons sobre com detectar-les, diaris com *El Mundo* -denunciat davant dels tribunals i condemnat diversos cops per publicar sense confirmar informacions fal·laces-, *El Periódico* -la seva història amb la famosa *The Nota* de la CIA sobre l'atemptat de Barcelona, esventrada per perits documentalistes i arxivers, fa envermellar- o *El País* -recentment condemnat també per haver publicat un reportatge sense prou fonts amb mentides flagrants, segons la sentència judicial, contra TV3-, per dir-ne només uns quants, resulta d'una hipocresia extraordinària, i més quan aquests mitjans, entre d'altres, han estat recentment felicitats pel president del govern pel seu compromís amb Espanya -no amb la veritat- arran del conflicte sobiranista a Catalunya. *El Periódico* va arribar a publicar el passat mes de gener un titular on llegíem que el ministre De Guindos "aplaudeix el compromís amb la veritat d'El Periódico". Al cap de dues setmanes, però, aquest mateix diari feia fora el ninotaire Ferreres, un

dels noms més reconeguts del sector, a causa del seu discurs crític amb el govern espanyol, que els darrers mesos desentona dins del gir sorprenent del rotatiu, gir molt relacionat, s'intueix, amb la seva feblesa econòmica i la dependència dels ajuts directes o indirectes que arriben de Madrid.

Podríem seguir amb exemples al voltant d'aquesta dependència econòmica, i per tant ideològica, de la majoria de la premsa, almenys en el nostre context llatí i mediterrani, si no volem posar-li nacionalitat. També, per exemple, en el sector dels digitals catalans trobem que capçaleres com *Nació Digital*, *El Nacional* o *Vilaweb*, es

financen amb subvencions i publicitat directa d'administracions públiques en un percentatge que frega en molts casos el 70 i el 80%. Quina mena de *veritats* explica, doncs, un mitjà que depèn tant d'un subvencionador que té finalitats ideològiques? Aquesta indústria capitalista de la veritat està ben greixada i sap bé com generar unes rutines de producció, amb unes fonts que emeten constantment informes, convoquen rodes de premsa o fan arribar declaracions i notes informatives. Com explicava a *La tiranía de la comunicación* Ignacio Ramonet, el director de *Le Monde Diplomatique*, els mitjans es copien en la construcció d'aquesta agenda, així que

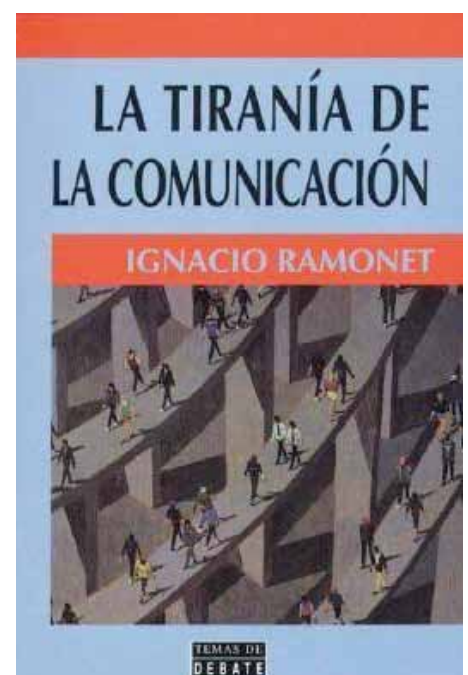

és difícil participar en la definició de quins temes i problemes de l'actualitat han de figurar-hi, si no formes part d'aquesta indústria de la veritat. I de sobte, adolescents macedonis ens descobreixen, com al setge de Constantinoble, una petita porta del darrera de la fortalesa de la veritat que està desguarnida, i que sembla que ho estarà durant molt de temps. Tres de cada quatre joves menors de 25 anys consumeix la informació d'actualitat a través de les xarxes socials, de forma exclusiva. És a dir, no entra mai directament a la portada del mitjà digital -ja no parlem de comprar paper, és clar per navegar-hi, sinó que arriba a les notícies perquè amics seus a les xarxes les comparteixen. Això fa que el context de consum canviï radicalment, i que es re-signifiqui la notícia, és clar. I és quan Facebook posa publicitat a les webs i als diaris amb la pretensió d'ensinistrar els lectors amb els deu punts de control de la veritat en una informació llegida a la xarxa, per descartar que no sigui *fake*. La majoria dels punts tenen a veure amb el pedigrí de la font ("és de les nostres?", vaja). És eloqüent,

en canvi, la falta d'interès fins ara dels mitjans de comunicació per denunciar -o com a mínim, per generar un debat públic i una reflexió- sobre les pròpies rutines de construcció de la realitat, el que la sociologia des dels anys 60 anomenà *newsmaking*, la fabricació de les notícies -les teories de l'Espiral del silenci, del *gate-keeper*, de l'*agenda-setting* i tantes altres-. Sembla que si escoltem els mitjans periodístics convencionals, la veritat és pre-existent a la feina dels periodistes, que sempre són equànimes, independents i objectius. La realitat neix tota sola, té el nom que els mitjans diuen i és recitada objectivament pels sagrats sacerdots de la veritat. Això sí que és una bona mentida.

Els mèdia parlen de veritat, però només treballen amb la versemblança, que és l'aparença de veritat que té un missatge. I allò que és o no versemblant depèn de la ideologia de cadascú (i a vegades del seu estat d'ànim, tot s'ha de dir). La veritat és un concepte filosòfic i teològic; més enllà de ser un eslògan per vendre diaris, com el de l'objectivitat, no

serveix per definir el que fan els periodistes, que insisteixen, juguen amb l'aparença de veritat del seu relat sobre el món. I doncs, hem d'abandonar l'esperança a recuperar la funció de la premsa? No, ara la necessitem més que mai. La premsa té una funció cabdal en democràcia: informar, formar i entretenir, sí, però sobretot vigilar els poders. Convé que comencem a parlar del periodisme que

explicita quina és la seva mirada, que és honest i transparent, que usa un mètode basat en les fonts plurals i diverses, en el treball sobre el terreny, en el respecte als drets de les fonts però, sobretot, al dret de la informació de la ciutadania. No és objectiu, perquè totes aquestes són decisions d'un subjecte honest. Però la ciutadania sap que hi pot acudir per trobar-hi una informació de qualitat, documentada i solvent, sense interessos personals o corporatius que

emascarin la feina. La darrera crisi del sector, que ha fet fora dels mitjans convencionals més de 12.000 periodistes a tot l'Estat, ha tingut com a conseqüència positiva la presa de consciència de bona part de la professió sobre aquest estat de dependència del periodisme del poder econòmic-polític. I també ha generat la posada en marxa de nombrosos productes de periodisme cooperatiu, alguns amb cooperatives mixtes entre periodistes i ciutadans, com 5W's,

La Marea, elDiario.es, Infolibre o SentitCrític.

En una cruïlla, la llibertat per elegir si anar a la dreta o a l'esquerra és irrellevant, si no tenim informació fiable sobre què hi ha a la dreta i què hi ha a l'esquerra. El neoliberalisme insisteix sempre en el valor fonamental de la llibertat en democràcia, però és tan important la bona informació i la formació com la llibertat. Sense la primera, la presa lliure de decisions no té valor ni sentit, ens pot dur a la destrucció. Concretament, pot fer que l'acció de votar, aparentment democràtica, afavoreixi en una ciutat obrera un partit radicalment neoliberal i de dretes, com ha passat fa pocs mesos al nostre país. Confiam en el periodisme, i exigim-li que visibilitzi les desigualtats i que prioritzi els àmbits on s'han de prendre decisions per millorar la societat. I aprenguem a pagar el seu preu, perquè la informació de qualitat no és gratuïta, i ens cal estar ben informats per prendre bones decisions. Aquí i a Macedònia.

Davos, el foro de la desigualdad

Hay pocos momentos donde el capitalismo global se muestre públicamente en toda su obscenidad y poderío como ocurre cada año en Davos. En el Foro Económico Mundial todo acompaña: el lugar (un complejo lujoso en una lujosa ciudad fuertemente vigilada de un paraíso fiscal situado en pleno corazón de Europa), el decorado (fuerzas de seguridad, lobbistas y periodistas se entremezclan con una de las mayores densidades de poder económico y político que pueden contemplarse en el mundo, con sus reuniones y cenas privadas y los precios desorbitados que acompañan cualquier servicio), los contenidos y, sobre todo, las compañías. Por si fuera poco, este año el cierre corre a cargo de Donald Trump, el “peligroso populista antiglobalización” que después de la ventajosa reforma fiscal para las multinacionales y los multimillonarios es recibido en Davos como el hijo pródigo. Ni en las mejores distopías cinematográficas habría salido un guion tan rotundo.

“Los poderosos allí reunidos, que no son precisamente tontos, se cuidan muy mucho de amortiguar la obscenidad de la cita. Por eso insisten continuamente en el carácter informal y no vinculante de la reunión, se incluyen ponencias sobre la eco-

nomía verde -¡bienvenido míster Capitalismo Verde!-, se ofrece la posibilidad de conocer en primera persona durante unos minutos el drama de las personas refugiadas (como si de un zoológico humano se tratase), se juega al feminismo neoliberal y hasta se incorpora al diagnóstico muchas de las críticas que, desde hace varias décadas, vienen haciendo los movimientos sociales sobre el paradigma de crecimiento incontrolado y sus nefastas consecuencias sobre las personas, los pueblos y el planeta. Pero precisamente porque no son tontos, una vez cumplido con el decoro, los papeles se mojan, las anteojeras reaparecen y las recetas vuelven a su cauce habitual.

Davos es también una excusa para que otros actores aprovechen, aprovechemos, el momento obsceno para denunciar a quienes allí se reúnen y las consecuencias de sus decisiones. Es lo que hace, por ejemplo, Oxfam cada año, publicando su informe sobre la desigualdad social en el mundo. Los datos confirman una y otra vez que la brecha entre ricos y pobres no solo no se cierra, sino que no deja de aumentar.....

.....En 2017 el 1 % más rico capturó el 40 % de toda la riqueza creada en España, mientras que el 50 % más pobre -sí, la mitad de la población española- apenas recogió

el 7 %. Esta tendencia ha reforzado una desigualdad en el reparto de la riqueza acumulada de la que no hablan los grandilocuentes discursos sobre la recuperación: hoy en España el 10 % más enriquecido tiene más que el 90 % restante. Y dentro de ese selecto club, el 1 % más privilegiado acumula por sí solo el 25 % de toda la riqueza del país. Si lo traducimos al lenguaje corriente las palabras se vuelven aún más hirientes: apenas un puñado de personas tienen tanto como varios millones.

A lo mejor no entendimos bien y por recuperación se referían únicamente a las cuentas corrientes de quienes se pasean por Davos y otros foros similares.Aquí solo salen de la crisis quienes nunca entraron En tiempos marcados, especialmente en Occidente, por la centralidad de la identidad y la seguridad como nuevos paradigmas, la combinación de escasez y desigualdad emergen a la vez como resultado, causa y eje central del nuevo ciclo histórico que viven tanto Europa en general como España en concreto. De ahí que ningún proyecto transformador que se precie puede dejar de colocar en el centro de su acción el combate contra la desigualdad. No habrá otra Europa ni ningún cambio político que merezca ese nombre si, en su gestación, no han hecho de la desigualdad, de todas las desigualdades crecientes, plurales e interconectadas, su principal bandera y razón de ser.

29/01/2018 | Miguel Urbán

elsaltdiario.com | Reunión anual del Foro Económico Mundial

La deriva política de la RDC i les seves conseqüències

Rita Huybens
Campanya "Congo, perill de riqueses"
Lliga dels Drets dels Pobles

President de la RD del Congo, Joseph Kabila

La República Democràtica del Congo, amb una població d'aproximadament 78 milions d'habitants, té a escala mundial el més gran nombre mai enregistrat de persones desplaçades a l'interior d'un país en un any. Al llarg del 2017 han estat 1,9 milions, que sumades a les que ja estaven desplaçades, fan un total de 4,25 milions. La majoria procedents de les províncies més violentes: Kasai, Tanganyika, Kivu Nord i Kivu Sud. A més, el país acull un bon nombre de persones refugiades de Burundi, de la República Centrafricana i del Sudan del Sud.

Les eleccions presidencials de la RDC havien de celebrar-se al desembre de 2016, quan s'acabava el

segon i últim mandat constitucional de Joseph Désiré Kabila (article 45 de la Constitució congoleesa). Però Kabila i els seus no volen marxar. S'aferren al poder utilitzant la repressió, la tortura i la força per intentar controlar una població cansada de veure's humiliada, i liquidar, així, qualsevol veu opositora o crítica.

L'informe de l'any 2017 de l'Oficina de Drets Humans de les Nacions Unides a la RDC (BCNUDH) comptabilitza unes 6.500 vulneracions de drets humans al país. Aquesta xifra suposa un increment del 25% en comparació amb la de 2016, any en què ja hi havia hagut un increment del 30% respecte a l'any anterior. L'informe també assenyalava que hi va haver més de 2.000 execucions durant el 2017, que són conseqüència de la repressió contra qualsevol oposició al president Kabila i de la tensió creixent entre les milícies del país. Val a dir que el nombre de milícies ha augmentat perquè la població, insegura i desprotegida, ara tolera més els grups armats que neixen en el si dels diferents grups

ètnics per a "protegir-los". Així, tota mena d'actors armats es disputen el territori i el finançament: grups estrangers, grups nacionals, i també grups locals, nous o de llarga trajectòria. La situació actual mostra molts paral·lelismes amb la que es va viure durant la Gran Guerra d'Àfrica o del Congo entre 1998 i 2003, que van morir prop de 5 milions de persones.

L'expert Kris Berwouts afirma que el motiu és l'obstinació de Kabila a aferrar-se al poder, i assenyalava que "la població esdevé al·lèrgica al règim de Kabila" i que les persones segueixen vivint en la mateixa situació de misèria en la qual vivien fa 20 anys, sota la dictadura de Mobutu. La forta repressió contra els moviments d'oposició i els grups crítics pot considerar-se també una reacció al·lèrgica de Kabila i els seus partidaris als qui la pateixen: oposició, activistes de drets humans, organitzacions juvenils i periodistes en són les principals víctimes.

La repressió de les forces armades

L'informe de 2017 de Human Rights Watch acusa directament els agents del govern i les forces de seguretat de prohibir sistemàticament i de forma reiterada les manifestacions dels opositors, de tancar mitjans de comunicació i d'impedir als dirigents de l'oposició desplaçar-se lliurement. Més de 300 dirigents i membres opositors, periodistes i defensors de drets humans, activistes pro-democràcia van ser empresonats sense rebre l'assistència d'un advocat i sense haver pogut rebre visites de familiars, si bé la gran majoria van ser alliberats posteriorment sense ser inculpats. Altres persones van ser perseguides per la justícia amb acusacions inventades. Molts van ser detinguts quan planificaven o convocaven

Camp desplaçats Lac Vert, Goma

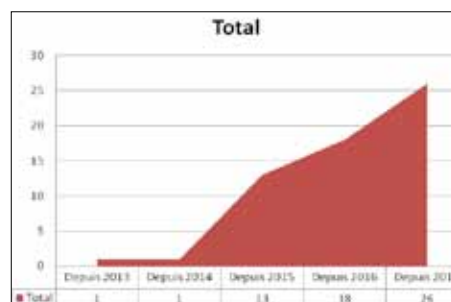

manifestacions pacífiques. Les forces de seguretat han utilitzat gasos lacrimògens per a reprimir les manifestacions amb molta participació, i, en alguns casos, han disparat bales per a dispersar els manifestants. El 30 d'octubre, les forces de seguretat van matar 5 persones i en van ferir 15 més en el transcurs d'una manifestació a Goma, la capital del Kivu Nord. Idèntica actuació van tenir a finals de desembre en el decurs d'unes manifestacions organitzades per diverses esglésies del país.

GADHOP, una coordinadora d'entitats de Defensors dels Drets Humans i de la Pau a les províncies dels Kivu, relata en el seu últim informe: "En moltes zones, tant de l'àmbit urbà com del rural, els defensors dels drets humans, en l'exercici de la seva missió d'alerta i de defensa dels drets humans, han interpellat els responsables governamentals per les diferents violacions i vulneracions detectades. Molts d'ells han estat víctimes d'amenaques diverses, de detencions, de tortures (cops de bastó, per exemple), amenaces de mort, assassinats i condemnes dels tribunals". GADHOP ha identificat i documentat 59 casos, però el nombre de víctimes podria sobrepasar les 300, comptant els casos de detenció de militants a favor de la democràcia durant diverses manifestacions pacífiques. En el quadre i el gràfic següents es pot veure l'evolució de les amenaces contra defensors de drets humans participants en manifestacions.

Dades estadístiques	
Any d'inici de les amenaces	Total
2013	1
2014	1
2015	13
2016	18
2017	26
Total general	59

Gràfic de progressió

La impunitat dels grups rebels

Durant l'any 2017¹, les milícies armades han provocat la mort de 904 persones. "El Congo és per excel·lència un país dèbil perquè l'elit no té cap interès a construir un estat que funcioni bé. Per aquest motiu, Kabila defensa amb prou feines el seu territori contra els grups rebels. La conseqüència: aquests grups actuen lliurement", diu el professor Filip Reyntjens, de la Universitat d'Anvers. I, repetim, aquests grups rebels no són només de procedència de Ruanda, Uganda o Burundi, sinó que també abunden els grups rebels locals que diuen protegir els respectius grups ètnics, com ara els Mai-Mai.

Des del mes de maig de 2017, una altra forma de criminalitat ha aparegut al Kivu Nord, a la zona d'intervenció de Femmes Juristes pour les Droits de la Femme et de l'Enfant (FJDF), entitat que coordina el projecte de cooperació de la Lliga dels Drets dels Pobles a aquell territori. Es tracta del que es coneix com a Phénomène KASUKU, en referència a l'eina utilitzada per a cometre actes violents. El Kasuku és una eina que s'utilitza en la fusteria i la construcció per a forçar les portes, arrencar els claus de les fustes i del ferro. En la pràctica criminal, els agressors la utilitzen per a obrir les portes dels domicilis en les seves incursions nocturnes. Aquests homes porten sovint armes blanques o de foc, roben els béns de les persones i violen dones i noies. Ja han provocat la mort de diferents civils a la zona. La conseqüència d'aquest context de por, inseguretat i psicosis és un fort desequilibri en el terreny econòmic que produeix un gran descens en la producció i compra d'aliments i de productes de primera necessitat. Les persones fugen dels seus pobles i abandonen les seves terres per por.

Les eleccions que mai no arriben

Al desembre de 2016, en acostar-se la caducitat del mandat presidencial i veient que Joseph Kabila no tenia cap intenció de convocar eleccions, es van signar els acords de la Saint Sylvestre promoguts per la Conferència Episcopal Nacional del Congo (CENCO).

Però bona part dels acords importants van ser ignorats, com per exemple la celebració de les eleccions abans del final de 2017 i l'alliberament de persones opositores i/o membres de moviments socials o organitzacions de drets humans. La població es desespera, reclama l'alternança política, pateix la repressió brutal del govern, i els atacs de vells i nous grups armats. Cal recordar que al mes de març de 2017, l'església abandonà la mediació i poc després, al mes de juny, la CENCO va atribuir la responsabilitat de la greu crisi política, de seguretat

¹ <https://kivusecurity.org/map#>

Protestes i repressió al Congo (Reuters)

tat, i de l'economia, així com de les vulneracions de drets humans, al fet que els dirigents no havien convocat les eleccions respectant la Constitució. Aquesta situació va animar la societat civil congoleesa a aixecar-se i intentar controlar el seu destí. Enmig de tot aquest desgovern, de negociacions fracassades i de *tour de force* de Kabila i dels seus partidaris per eternitzar-se en el poder, la nova fita per a les eleccions està marcada a finals de 2018.

La publicació del calendari es fa després d'una forta pressió internacional sobre el règim de Kabila, incloent-hi la de la Unió Africana, els discursos de la qual són, tanmateix, més conciliadors envers el poder congolès. Fa un any, l'organització panafricana havia aconseguit un primer acord entre els partits de la majoria parlamentària congoleesa

i una part de l'oposició, que preveia, ja aleshores, que les eleccions serien el 2018.

Moltes incògnites persisteixen: podrà aguantar la població durant un any més? Continuarà la repressió? Intentarà Kabila posposar les eleccions amb el pretext que no disposa de prou pressupost i que no rep el suport internacional desitjat?

Enmig d'aquest clima, la guerra continua a l'est de la RD del Congo, on els Mai-Mai -grups locals armats, com els Nduma Defence, Corps du Christ, Mazembe, etc.-, els grups armats estrangers, com els ruandesos FDLR o els ugandesos ADF/Nalu, i altres actors armats són molt actius. El seu activisme implica conseqüències desastroses per a la població, com la destrucció d'infraestructures i de béns, i la submissió a treballs forçats, anomenats salongo. El no compliment per part d'un

membre de la comunitat d'aquests treballs forçats suposen sancions severes, amb l'exigència del pagament d'una "multa" de 50 a 100 dòlars aproximadament; d'aquesta manera determinats grups armats aconseguixen una altra forma de finançament.

Posicionaments internacionals

La resposta a aquesta situació de caos global que viu la RDC ha estat de diversa intensitat.

En el si de la Unió Europea, entitats i ONG, entre d'altres la Xarxa Europa per l'Àfrica Central (EURAC), van pressionar per aconseguir un posicionament del Parlament Europeu. Però la Unió Europea² ha reaccionat lentament i tímida. Recentment ha emès la resolució P8-TA-PROV(2018) 0015, de 18 de gener, en la qual manifesta:

- La seva gran preocupació per l'empitjorament de la situació humanitària, política i de seguretat. Condemna fermament totes les violacions de drets humans i els actes de violència, especialment la repressió contra els manifestants pacífics, que inclou la prohibició de manifestacions pacífiques, les mesures d'intimidació i la detenció de totes les veus dissidents. Demana a les autoritats congoleeses que alliberin immediatament i sense condicions tots els presos d'opinió, i que enduguin una investigació independent sobre la repressió violenta durant les manifestacions de desembre de 2017 i sobre la descoberta de fosses comunes.

- La seva inquietud respecte a les greus proves entregades per organitzacions de drets humans, especialment l'informe de desembre de 2017 de la Fédération Internationale des Droits de l'Homme (FIDH) sobre les massacres a la província de Kasai, segons el qual les forces de seguretat congoleeses i les milícies protegides pel govern han desplegat en aquesta zona "una estratègia planificada de terror i de destrucció, que ha conduït a la comissió de crims contra la humanitat". La UE demana la intervenció

² <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2018-0015+0+DOC+PDF+V0//FR>

Venda ambulat de sabates, Butembo, Kivu Nord

de la Cort Penal Internacional (CPI) i de Nacions Unides.

Més contundent ha estat la decisió del govern de Bèlgica de suspendre el suport financer a unes determinades intervencions del govern congolès. El vice-primer ministre d'Afers Estrangers, Didier Reynders³, en unes declaracions respecte a aquesta disposició va afirmar que: "Les necessitats humanitàries creixents i el canvi de la situació política demanen una revisió de la nostra cooperació. Concretament, ens referim a l'anul·lació d'una sèrie d'intervencions que havia de realitzar directament el govern congolès per un import de 25 milions d'euros."

L'ajuda humanitària s'incrementarà en 25 milions d'euros i buscarà col·laborar directament amb entitats de la societat civil, per tal de respondre a les necessitats urgents de la població. Per tant, el govern belga canvia d'estratègia: incrementa la seva aportació a la societat civil amb els mateixos 25 milions d'euros que ha retirat al govern congolès.

El 29 de maig de 2017, la UE va imposar sancions a vuit alts responsables de la seguretat del govern congolès. Tres dies més tard, el primer de juny, els Estats Units van anun-

Protestes i repressió al Congo (Reuters)

ciar unes sancions contra el general François Olenga, cap d'Estat Major personal del president Kabila, consistents en la privació de viatjar i en la congelació de béns. El secretari general de Nacions Unides, António Guterres i el Consell dels Drets Humans de Nacions Unides han autoritzat l'obertura d'una investigació internacional sobre les violències comeses en la regió del Kasai, i han incrementat l'observació del compliment dels drets humans a tot el país, amb especial atenció al procés electoral.

Són petits passos, advertiments al govern de Kabila. Però la societat civil continua patint la repressió i ja no confia en els seus representants. Tot i que s'ha publicat el calendari electoral de cara al de-

sembre de 2018, els líders de l'oposició i els moviments de la societat civil estan convençuts que es tracta d'una nova maniobra per tal de prolongar la presidència de Kabila. I mentrestant, continua la violència, les detencions, els assassinats i l'empobriment de bona part de la població. Ni Europa ni el món poden girar l'esquena a un país que proporciona una bona part dels seus recursos naturals, de la seva mineria, als avenços de la tecnologia que són tan ben valorats i necessaris per a qualsevol societat, tot i que, paradoxalment, sovint la població congoleesa rep ben poc d'allò que en justícia li pertany.

³ <https://www.radiookapi.net/2018/01/11/actualite/politique/la-belgique-suspend-son-programme-bilateral-de-cooperation-avec-la>

Partidaris de l'oposició durant un mítin a Kinshasa. (Eduardo SoterasAFP/Getty Images)

Quan la banca i l'ètica caminen juntes

entrevista a Maria Antònia Bartolí presidenta de FETS i, com a voluntària, coordina els grups territorials de voluntàries de la zona Mediterrània de Fiare Banca Ètica.

per Josep Ramon Giménez

Fa uns 15 anys, la Maria Antònia Bartolí va decidir celebrar el seu aniversari d'una manera molt especial. No era un aniversari qualsevol, passava el full del seu calendari a una xifra arrodonida. Com que havia sentit a parlar de la banca dels pobres, va pensar en convidar a una bona colla d'amics a un pica-pica i destinar els diners que li regalessin a un microcrèdit. Preguntant, preguntant, va anar a parar a Finançament Ètic i Solidari (FETS) i aquí la van informar de diversos projectes de finançament ètic que començaven a tenir presència a Catalunya, la van adreçar a acció Solidària Contra l'Atur (entitat que fa microcrèdits). Després ja va ser qüestió de comptar amb el suport i col·laboració d'un grup de companys i companyes que coincidien a la coordinadora Un Altre Món és Possible de Sabadell i treballar com a voluntària en la promoció d'aquesta forma

alternativa de moure els diners.

Com s'explica això de banca i ètica?

Sí, fa uns anys l'Arcadi Oliveres parlava sovint que la banca ètica es considerava un oxímoron, com ara que com podia ser que un banc fos ètic si treballava amb diners. Però s'ha demostrat que és possible una banca que tingui principis ètics. D'entrada és un banc i, per tant, ha d'obtenir beneficis. Però també, per ser ètic, cal que treballi i financi projectes amb impactes socials i culturals positius per la societat. Ha de treballar per transformar la societat. I això és possible. S'ha demostrat. I avui a Catalunya tenim Triodos i Fiare Banca Ètica, a part d'altres opcions de finances ètiques que no són bancs, però sí entitats de finances ètiques. Quan parlem de la banca ètica nosaltres solem dir que si no s'obtingués benefici, no existiria el banc, però si aquest banc no fos ètic, només seria un banc.

Vols dir que la diferència amb un banc convencional és que el més important no és incrementar el benefici al màxim?

Exacte. Els beneficis són necessaris per qualsevol empresa. El que passa és que depèn de com es gestionen aquests beneficis i de quina distribució se'n fa. Hi ha una sèrie de principis i de característiques que ens diferencien de la banca convencional, que estan molt consensuats des de fa molt temps i han de ser assumits per qualsevol banc que vulgui pertànyer al sector ètic.

Però no sou una ONG

Evidentment. Perquè, tot i que la banca ètica no tingui ànims de lucre, com les ONG, en canvi sí té beneficis. Diguem, però, que les diferències amb la banca convencional

està en els objectius, en la voluntat de transformació o en els criteris d'inversió. A la banca ètica tenim unes línies vermelles que no podem traspasar.

Quines són?

Doncs no invertir en projectes relacionats amb la corrupció, no invertir en projectes o entitats que tinguin relació amb paradisos fiscals, no invertir en armament, tampoc en res on pugui haver explotació laboral, ni en inversions especulatives, tòxiques... Que no hi hagi ni relació directa ni indirecta amb cap d'aquests aspectes que considerem negatius. Això són línies vermelles.

Ara bé, parlem de les línies verdes. Es financen projectes de cooperació al desenvolupament a països del sud, on s'hi destina el 20%. El 40% va a projectes respectuosos amb el medi ambient, a l'agricultura ecològica, a energies renovables, a preservació del medi. A les iniciatives socials s'hi destina un 30%: projectes d'inserció social, culturals, educatius, evolució de la vida, valors comunitaris... Ara, quins són els criteris que aplica la banca ètica per discernir quines són les inversions que pot fer? Aquí cada entitat té els seus mecanismes, però jo posaré l'exemple del que fa Fiare o Coop57. Fiare Banca Ètica té un comitè ètic general que estableix la política i la filosofia del crèdit i unes comissions de valoració ètico-social, per territoris, que, a partir d'uns ítems molt estructurats, com ara d'activitat interna de l'empresa, ítems de caràcter labo-

ral, la política de gènere, relació amb les xarxes territorials i amb l'entorn, etc., valoren cada projecte del seu territori que arriba a la banca. Aquestes comissions les formen persones voluntàries i arrelades territorialment, perquè tenen més proximitat i coneixement de la realitat on s'ubica l'entitat sol·licitant.

La banca ètica pot fer préstecs i invertir en empreses?

Fiare Banca Ètica forma part des del 2014 de la Banca Popolare Ètica italiana, una de les primeres banques europees, creada l'any 1995. Banca Popolare Ètica, a Espanya Fiare Banca Ètica, no inverteix en empreses cotitzables, ni en borsa. Llavors, d'on treu els beneficis? Doncs del capital social, les accions que compren els socis -després parlarem de la participació, perquè aquí també hi ha una diferència-, de les comissions i dels interessos que treu dels préstecs i dels dipòsits.

Havent baixat molt els interessos marcats pel Banc Centra Europeu, heu de recórrer més a les comissions, com fa la banca convencional?

Les comissions s'ajusten a la sostenibilitat del banc. Pensem que a Fiare Banca Ètica els socis paguen 15 euros per la targeta de crèdit, i si fan més de 50 moviments l'any,

els surt gratis el manteniment del compte corrent. I si no ets soci només pagues 12 euros l'any pel compte corrent fet més de 50 moviments anuals. Per això que és un tòpic dir que costa més car.

El tema dels interessos en el finançament, cal dir que són negociables a partir d'unes tarifes establertes (la informació de les quals es troba a les webs), i que depèn molt de les possibilitats del projecte. Els projectes, abans de passar la comissió ètico-social, els tècnics en fan una valoració de la seva viabilitat econòmica. És a dir, que tenim les dues potes molt ben encaixades, la viabilitat econòmica i la valoració ètico-social.

O sigui, hi ha entitats financeres que no es poden considerar bancs i altres sí.

Cal distingir entre entitats que estan regulades pel banc central de cada estat, que segueixen una normativa, i d'aquestes aquí a Catalunya en tenim dues, tot i que no siguin d'origen català, que són el banc Triodos i Fiare Banca Ètica. Aquestes entitats tenen una fitxa bancària i ofereixen tots els serveis bancaris: compte corrent, pagar i cobrar rebuts, fer servir targeta de crèdit que funciona a tot arreu... Ara bé, si treus diners d'un caixer d'una entitat bancària diferent, com passa amb els bancs convencionals, pagues una comissió. El

que passa és que es fan acords amb determinats grups bancaris, perquè a l'hora de treure diners del caixer la comissió sigui més petita. Per exemple, Fiare té acords amb el grup de Cajas Rurales perquè la comissió per treure efectiu del caixer sigui de 80 cèntims. En el cas d'altres bancs la comissió sí que serà una mica més alta. Aquest és el petit inconvenient. Ara bé, estic segura que anirem fent acords amb altres entitats financeres, com ara cooperatives i caixes laborals, per rebaixar les comissions per extraccions de diners dels caixers automàtics. Per fer pagaments amb targeta funciona com les altres. I també pots fer el que ja s'imposa en el moment actual, que és operar amb el banc mitjançant una aplicació del mòbil.

Aquests petits inconvenients han perjudicat el creixement de la banca ètica? Com ha anat el creixement?

No. FETS fa cada any el baròmetre de les finances ètiques. Segons aquestes dades i malgrat que el creixement desmesurat no és l'objectiu, l'estalvi ha anat en augment, i fins i tot la banca ètica ha patit menys els daltabaixos de la crisi. Això potser és degut al tipus de soci i client que tenim que no ha estat ficat en el món especulatiu, ni en la bombolla de la construcció.

Una de les característiques de la banca ètica és la participació democràtica, és una persona un vot, hagi posat 10.000 euros o 300, que és el mínim per a ser soci.

A partir de quan una persona és sòcia de Fiare?

Actualment, a partir de 5 participacions, a 57 euros cada una. I no hi ha dividendes, sinó unes actualitzacions en funció del valor del diner. Cal dir que moltes de les entitats de finances ètiques tenen una estructura cooperativa, per tant les persones sòcies hi tenen un paper fonamental en l'entitat. Com a soci pots assistir a les assemblees i implicar-te. Perquè és la manera de fer el seguiment, de participar en les eleccions dels òrgans de direcció, d'incidir en les decisions de

l'entitat. Per exemple, recentment la base social de Fiare Banca Ètica ha fet un debat sobre productes. A Itàlia ja fa temps que Banca Popolare Etica fa crèdits al consum i crèdits hipotecaris personals, amb moltes condicions i segons els valors i principis de la banca. Doncs ara aquesta oferta es vol establir a Espanya i és important que les assemblees territorials decideixin les condicions, seguint els principis de la banca ètica, en els productes que s'establiran aquí. Fixa't la importància, la força de les persones sòcies de Fiare.

Una altra activitat que també fan les sòcies, a través dels grups territorials, és conèixer, contactar i implicar-se en les xarxes territorials de l'economia social i solidària del territori que és la sòcia i usuària per naturalesa de la banca ètica.

Com està organitzada territorialment Fiare Banca Ètica a Espanya? Tenen autonomia?

En tres zones a Espanya: Nord, Mediterrània i Centre-Sud. A nivell operatiu és difícil que tinguin autonomia, sí a nivell de difusió. El que hi ha és coordinació a través de trobades dels coordinadors i coordinadores dels grups d'iniciativa territorial ja sigui presencialment o per Skype, per establir estratègies de treball.

Quan parles de difusió et refereixes també a la captació de clients?

Sí, captació de clients i de socis. També el donar a conèixer les organitzacions territorials, a participar en plataformes reivindicatives. Són persones actives socialment. No es tracta només d'anar a vendre el teu banc. No som comercials, som més aviat com les antenes del territori. Però abans que se m'oblidi voldria puntualitzar la diferència entre les entitats regulades i les no regulades, a les regulades hi ha una garantia dels dipòsits. Per exemple, 100.000 euros i escaig a Itàlia i aquí 100.000 euros. És a dir, que si tens un dipòsit no perds els diners cas que hi hagi un daltabaix insuperable. En canvi, les entitats no regulades, com per exemple Oikocredit, Coop57, Acció Solidària Contra l'Atur o Comunitats Autònomes Autofinançades, capten estalvi, però es doten d'altres mecanismes, com ara avals en el cas de Coop57.

És la pregunta que et volia fer quant a la seguretat.

Sí, de seguretat n'hi ha a totes, regulades i no regulades. Jo conec Coop57 des que es va crear fa prop de 20 anys i no li sé cap problema de falta de liquiditat, Oikocredit ofereix un interès alt i no sabem

d'escàndols ni fallides. El que passa és que aquestes entitats no poden oferir serveis financers del dia a dia, que és el que ofereixen Triodos i Fiare Banca Ètica.

Fiare i Triodos no han estat sotmeses a la inestabilitat financera que ha sacsejat la banca convencional aquests anys?

No. Inclús ha anat augmentant. Al baròmetre de les finances ètiques que publica cada any FETS des de 2010 es veu aquest augment. L'increment dels préstecs és d'un 18.58%, el d'usuaris un 10%, l'estalvi puja fins a un 12.30 %... Hi ha una cosa interessant també, i és que la morositat és menor que la morositat del banc convencional. Hi ha hagut un creixement moderat que penso que va lligat a que no interessin els grans beneficis econòmics. És a dir, el camí és un altre. Potser a contracorrent i amb les dificultats de la difusió, perquè no tenim molts recursos per fer-ne i molta ciutadania no ens coneix. Els recursos es gasten preferentment en oferir finançament en projectes amb valor social i en la participació, invertint en persones responsables en relacions institucionals i afavorint, així, la participació dels socis, en lloc de fer operacions de propaganda i màrqueting.

I totes aquestes operacions de rescats i de reestructuracions bancàries a vosaltres no us ha afectat?

No, perquè no hem estat immersos en operacions especulatives, ni estranyes, com les preferents, o productes tòxics o hipoteques escombraries, perquè aquests tipus d'operacions no hi tenen cabuda dintre dels principis de la banca ètica. El que intentem és que la gent que s'acosta a la banca ètica sigui coherent amb els seus valors, volem facilitar que la ciutadania que lluita per la justícia social, la igualtat i els drets humans, també ho pugui desenvolupar a través de les finances ètiques. Perquè considerem que les finances ètiques són també una eina de transformació social.

Es poden consultar els projectes que finança la banca ètica?

Una característica comuna a la banca ètica és la transparència. Les finances ètiques han de donar informació completa dels projectes finançats que es poden consultar a les seves webs. Si vas a Fiare Banca Ètica tens a la dreta una columna que diu, "coneix a qui financem". I allà tens els projectes, la seva naturalesa, el finançament, si està vigent o no... És a dir, el client o soci sap en cada moment on van a parar els seus diners, una informació que no ofereix la banca convencional

L'operativa de les dues entitats regulades, Fiare i Triodos, es fa normalment online, perquè no teniu les oficines que té la banca convencional. Això no deixa fora a potencials usuaris?

Sí. És un inconvenient que hem de poder superar. Fiare Banca Ètica ho intenta resoldre -encara ens falten recursos- amb un sistema que es diu "Comunitat d'acció". Què vol dir això? Que els grups territorials es troben de tant en tant amb els tècnics i tècniques de l'operativa per establir maneres d'apropar-se, no solament als projectes que cal finançar, sinó a persones interessades que vulguin fer-se sòcies, perquè els grups d'iniciativa territorial estan també per això. I si

les persones tenen dificultats per a entrar-hi els ajudem. No és difícil, és qüestió d'aprendre la mecànica. De fet ja ho utilitza cada cop més la banca convencional. Es tanquen oficines i utilitzen més la banca per Internet.

Clar, la banca ètica s'estalvia totes les despeses que la banca convencional té en oficines i personal, per molt que la tendència sigui d'anar-les reduint.

Sí, és cert que la banca ètica no pot donar resposta a aquesta comoditat del veí de tenir una oficina del banc a cada cantonada. El que passa és que també és una qüestió de pedagogia, d'educació ciutadana. És a dir: "Jo vull col·laborar en aquest projecte de transformació social i faig un esforç tot i els inconvenients". És com l'agricultura ecològica o la de proximitat, que costa més cara, però estàs contribuint a un canvi de mentalitat. Ens hem acostumat a tenir-ho tot molt fàcil.

I feu aquesta pedagogia mitjançant xerrades o trobades?

Sí, ho fem les territorials quan ens criden, o FETS que ens ho demana, per donar resposta. I ho fem voluntaris.

Ah! I no oblidem les assegurances ètiques, que és un sector molt important, on hi ha molta especulació. I la cooperativa per excel·lència a Catalunya és Arç. A Madrid

hi ha Series, i també hi ha el segell EthSI, que és un distintiu que certifica o valora les bones pràctiques de les companyies d'assegurances. I també treballen per l'impacte social positiu, per la inversió socialment responsable.

O sigui que la diferència no és tant cobrir el capital de l'assegurador, sinó que fa amb els diners que aplega.

Sí, sí. Per això hi ha el segell EthSI, que valora les pràctiques de l'asseguradora. També hi ha un comitè ètic amb uns ítems de valoració envers les pràctiques de responsabilitat social o pràctiques de finançament i d'inversió. També hi ha una necessitat de transparència i pot ser una assegurança de l'economia social i solidària o de les cooperatives que també necessiten assegurança.

Quin seria el teu missatge a un ciutadà per convèncer-lo de les virtuts de la banca ètica?

Jo li diria que es fes preguntes, per començar. Què fan els bancs convencionals amb els diners, quin tipus de projectes financen. I si vol contribuir a canviar coses per un societat més justa, igualitària i més respectuosa amb el planeta, que es plantegi altres maneres d'utilitzar els seus diners. I a partir d'aquestes preguntes, que es preguntin si "hi ha alternatives". I s'adonarà que efectivament n'hi ha.

	Entitats bancàries regulades	Entitats parabancàries	Sector assegurances ètiques
Entitats de base cooperativa/ Mutualitats		 	
Entitats gestionades per fundacions			
Entitats de base associativa			

L'acolliment d'infants: en família, per dret

Jordi Ripoll

Cap del Servei d'Acolliments Familiars de la Creu Roja a Barcelona

L'acolliment familiar, entès com un gest espontani, particular, pel qual una família decideix fer-se càrrec del fill d'una altra família, té una llarga trajectòria a Catalunya. Tot i que és un fenomen arrelat a casa nostra, especialment en èpoques de grans dificultats, aquest *afillament* no sempre es feia amb la finalitat d'ajuda i de protecció cap a l'infant, que és com avui s'entén qualsevol forma d'acolliment.

No obstant això, la història de l'acolliment familiar a Catalunya, en la forma organitzada, planificada, com avui es coneix, és molt recent. A diferència d'altres països europeus, on històricament es fomentava i facilitava que els infants fossin acollits en família, la tradició legislativa espanyola prioritzava les grans institucions residencials, amb un enfocament dirigit clarament a la beneficència. Mentre que en força països europeus, històricament¹, s'ha incentivat la qualitat de la parentalitat i des de l'antigor s'ha donat suport, fins i tot econòmic, a les famílies que es feien càrrec d'infants aliens, a Espanya, des dels segles XVIII i XIX, la legislació va tendir més a la penalització

de la negligència, l'abandonament, i l'explotació laboral infantil que no pas a dedicar cap esforç a trobar una atenció adequada per als infants víctimes d'aquestes situacions.

Catalunya, que havia estat pionera en la preocupació per una adequada criança, sobre tot des de la mirada de la salut, en línia amb dinàmiques coetànies europees, com ara les iniciatives del programa Gotes de Llet², amb el final de la república i durant la fosca època del franquisme, va haver de reaccionar al desplegament d'una estructura d'equipaments residencials i de beneficència, sovint religiosos, on pocs drets eren tinguts en compte. Aquests establiments han deixat en la memòria col·lectiva un rastre inequívoc de mals records: tenim, en el nostre llenguatge, no només un deix de càrrega quan parlem d'*internament i de centres*, sinó també expressions com *nens robats i nens donats*. D'aquí, probablement, que encara perduri la noció dels infants com a objectes de possessió, més que no pas com a subjectes de drets i de protecció. És potser per això, també, que avui dia encara moltes famílies acollidores han de

1-Hi ha 3 formes històriques de protecció o de fer front al rebuig o a impossibilitat de la criança dels infants pels seus pares :

- a) les que permetien suprimir el problema: exposició, infanticidi...
- b) les que pretenen constrènyer els pares a criar els fills: recerca de la paternitat, obligació d'alimentar els fills, repressió de l'abandonament...
- c) les que d'alguna manera transfereixen la càrrega de la criança dels infants a altres persones o institucions: l'acolliment, l'adopció, les ajudes econòmiques o educatives a les famílies...

Font: Lefaucher, N., 1989 : « Modèle 'angélique' et modèle 'patriotique' : des enfants trouvés aux filles mères ». : A :: Irène THERY & Christian BIET (dir). La famille, la loi, l'Etat - de la Révolution au Code civil. Paris, Centre de recherche interdisciplinaire de Vaucresson & Centre Georges Pompidou (Histoire et société), Imprimerie nationale éditions, 1989, 491-502.

2- Vegeu Pere Felip Monlau i els Moviments higienistes:

Santos Sacristan, M., Los inicios de la protección a la infancia en España, 1873 - 1918. Universitat Rey Juan Carlos. 2008 Comunicació al IX CONGRESO INTERNACIONAL DE LA ASOCIACIÓN ESPAÑOLA DE HISTORIA ECONÓMICA, Murcia, setembre de 2008 Accessible: <http://www.um.es/ixcongresoaehe/pdfB3/Los%20inicios%20de%20la%20proteccion%20infancia.pdf> Consultat: 23/10/2016

Monlau, P.F., Elementos de Higiene pública o el arte de conservar la salud, 3a Edició, Ed. Moya y Plaza, Madrid, 1871. Original consultable en línia, propietat de la Universitat de Califòrnia:

<https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=uc1.b4810659;view=1up;seq=22>

<https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=uc1.b4810659;view=1up;seq=13>

respondre a la pregunta: “...i què faràs quan te’l prenguin?”.

Per tant, no cal insistir en els beneficis que té l’acolliment per als infants, quan aquest es fa en les condicions i amb les garanties necessàries. L’oportunitat d’accedir a una infantesa normalitzada, en un entorn afectuós, càlid, segur i estimulador, és la millor alternativa a una creixença en una institució, per més curós i vocacional que sigui el tracte que tants bons professionals tenen amb aquests infants. Els nivells d’èxit comparatiu són rellevants en tots els paràmetres: formatiu, laboral, afectiu, social, i, sobretot, d’autoconsciència del benestar personal. Però potser el fet més significatiu és el d’aconseguir trencar la cadena transgeneracional de patrons parentals disfuncionals.

Desplegament d’una legislació protectora

A partir de finals dels anys setanta i dels vuitanta, amb la restitució de la Generalitat i les plenes competències en temes d’infància, Catalunya comença a legislar sobre l’ordenament de la protecció infantil. Als anys vuitanta i noranta es determinen ja algunes modalitats d’acolliment familiar i els seus procediments i requisits. I és amb la darrera Llei, del 2010, dels Drets i les Oportunitats en la Infància i l’Adolescència, un nom manllevat de la legislació italiana, que s’estableix el concepte i les tipologies d’acolliment familiar que són vigents avui.

Seguint l’ICAA³, podem definir l’aco-

lliment familiar com “un gest altruista i desinteressat que té com a objectiu proporcionar un entorn familiar a un infant que ho necessita”, fins que les circumstàncies que impedeixen que pugui viure amb la seva família desapareguin o siguin suficients per a la reagrupació familiar.

Els motius pels quals una família acull aquests infants estan lligats necessàriament a la idea del compromís social, la solidaritat i la implicació comunitària. Segons la nostra legislació, les famílies acollidores adquireixen els drets i deures inherents a la guarda d’aquests infants⁴, però sobretot assumeixen la difícil tasca d’ajudar-los a viure a cavall de dues famílies. És a dir, oferir-los la seguretat i la calidesa d’un entorn familiar, sense demanar-los que renunciïn al seu origen ni a la seva pròpia família.

Infància en situació de desemparament

Els infants que es proposen per a acolliment familiar són els que es troben en situació de desemparament, concepte que en la nostra legislació recull:

- L’abandonament
- Els maltractaments físics o psicològics, els abusos sexuals, l’exploatació o altres situacions semblants efectuades per qui n’exerceix la guarda o amb el seu consentiment.
- Els perjudicis greus al nadó causats per maltractament prenatal.
- L’exercici inadequat de les funcions de guarda que comportin un perill greu.
- El trastorn o l’alteració psíquica o la drogodependència dels progenitors que repercuteixi greument en el desenvolupament de l’infant.
- La inducció a la mendicitat, la delinqüència o la prostitució.
- La desatenció física, psíquica, o emocional greu o cronificada, etc.

En definitiva, els infants que arriben avui a l’acolliment són infants amb

càrregues greus i traumàtiques a l’esquena que, tret que siguin ateses adequadament, poden condicionar moltes àrees del seu desenvolupament. Sovint, aquests infants arriben a l’acolliment familiar tard i malament: després de trajectòries massa dilatades d’exposició al trauma, amb famílies d’origen en situacions molt precaritzades, i amb una edat per a la qual hi ha menys famílies que s’hi ofereixen.

Perfils de famílies acollidores

Les famílies que acullen responen a un perfil molt divers, de persones soles o parelles, tant heteroparentals com homoparentals, amb fills o sense, i de molt divers estrat social, econòmic i cultural. Totes, independentment dels seus ingressos, reben per llei una prestació econòmica per compensar les despeses que origina la cria d’aquests infants.

Darrerament, i potser relacionat amb el fet que les llistes per a l’adopció nacional a Catalunya han estat tancades⁵, observem un incre-

3-Institut Català de l’Acolliment i de l’Adopció, creat per la Llei 13/1997, de 19 de novembre.

4-Codi Civil Català, Llibre Segon, Secció Tercera, El contingut de la potestat parental, Art. 236-17.1

5-És a dir, des de 2010, no s’iniciaven nous estudis de sol·licituds. En el moment de publicar aquest article, sembla que aquesta situació podria canviar.

ment d'ofers de famílies amb perfil adoptant o, si es vol, més pròximes a una *suplència substitutiva*⁶. Aquestes famílies solen oferir-se per a infants d'edats molt baixes, acostumen a tenir poca disponibilitat per fer front a les situacions complexes de l'acolliment o per acollir perfils d'infants amb una certa dificultat, i rarament poden acceptar un règim ampli de contactes dels infants amb les seves famílies d'origen.

A Catalunya, al voltant d'un miler d'infants es beneficien actualment d'aquesta mesura de protecció, però són moltes encara les famílies que caldrien. La Creu Roja, que des de la signatura de la Convenció dels Drets dels Infants, el 1989, promou i treballa en les diverses modalitats⁷ d'acolliment familiar, manté una crida constant per a fer créixer el nombre de famílies que vulguin i puguin fer-se càrrec de la cura d'aquests infants, i molt especialment d'aquells amb més dificultats per a ser acollits en família: els que formen part d'un grup de germans, els que tenen necessitats especials, o els que tenen

ja més de set o vuit anys.

La Creu Roja, com a Institució Col·laboradora acreditada d'Integració Familiar (ICIF) té com a funcions: la sensibilització social i la captació de famílies, l'estudi i valoració de les sol·licituds, la formació de les famílies i el seguiment de l'acolliment fins a la seva finalització, en el marc d'un model que anem construint d'acord amb les Directrius de Nacions Unides per a la cura alternativa dels infants⁸. Per damunt de tot, tanmateix, el màxim esforç el posem en la consecució d'un doble objectiu: que el major nombre d'infants i adolescents vegin materialitzat el seu dret a viure en família, i que les famílies que assumeixen el compromís i la responsabilitat d'acollir-los ho facin en les millors condicions possibles. Treballar per aconseguir-ho continua essent l'objectiu de la Creu Roja, convençuts que fer-ho és dotar-nos, socialment i amb la implicació de la societat civil, de més i millors recursos per als infants en situació de vulnerabilitat.

Més informació:

Servei d'Acolliments Familiars
Creu Roja a Barcelona
C. Joan d'Àustria 118-120,
08018-BCN
Tel.: 93.300.65.65

www.acollimentfamiliar.org
acolliments@creuroja.org

6-Alguns autors diferencien entre: suplència substitutiva, suplència compartida, suplència sostenidora i suplència incerta. Veure: Chapon, N. (2014) La parentalité d'accueil et relations affectives. Aix en Provence: PUP.

7-Per consultar les diferents modalitats d'acolliment familiar, podeu visitar el web: www.acollimentfamiliar.org

8-Resolució 64/142, aprovada per l'Assemblea General de Nacions Unides, publicada el 13 d'abril de 2010.

El moviment d'objecció de consciència a Rússia

David Jou Bueno
campanya "Txetxènia, trenquem el silenci"
Lliga dels Drets dels Pobles

El dret internacional prohibeix que els Estats empresonin els seus ciutadans per negar-se a fer la mili. Aquells que decideixen no fer-la, ja siguin objectors de consciència per motius morals o religiosos, en molts casos tenen una alternativa: el servei social alternatiu.

A Rússia, el Comitè de Mares de Soldats de Sant Petersburg, una ONG creada el 1991, lidera un projecte per a informar els joves d'aquesta opció, i els assessora durant el procediment. Del Comitè de Mares de Soldats de Sant Petersburg han sorgit activistes que més tard iniciarien l'anomenat Moviment d'Objectors de Consciència. D'entre elles, l'activista Elena Popova, entrevis-

tada per a aquest article. Popova, que havia treballat per al Comitè de Mares de Soldats i ara és portaveu del Moviment d'Objectors de Consciència diu que el servei social alternatiu (AGS, en rus, acrònim d'*Alternativnaya Grazhdanskaya Sluzhba*) no li interessava en si mateix, com a finalitat, sinó com a instrument que permeti expressar el descontentament i disconformitat amb els principis que representen l'exèrcit.

El servei militar a Rússia

A la Federació Russa hi ha dues llesves anuals, amb les quals abasten l'exèrcit de soldats joves, i

substitueixen els qui ja han complert el servei militar. La segona lleva del 2017, que va durar de l'1 d'octubre al 31 de desembre, va mobilitzar 134 mil joves. La tendència, però, va a la baixa, i progressivament el nombre de joves cridats a files va minvant. Alhora, augmenta el nombre de soldats professionals, anomenats *kontraktniki*, en un procés de professionalització de l'exèrcit.

Per llei, poden ser cridats a files tots els homes de divuit a vint-i-set anys que encara no hagin fet el servei, i poden demanar l'exempció si disposen d'un permís d'ajornament del comissariat militar (per motius familiars, d'estudis,

o de salut), si tenen un certificat d'incapacitat mèdica o si són fills o germans d'una persona morta durant el servei militar.

El Servei Social Alternatiu

El Servei Social Alternatiu és l'alternativa a l'exèrcit, i consisteix a treballar en una professió amb finalitat social. Pot ser de carter, d'infermer, de porter d'escola... Si els qui van a l'exèrcit hi han de ser 12 mesos, a Servei Social Alternatiu el període laboral s'allarga fins als 21 mesos, incloent-hi les vacances. Una gran diferència és que poden viure a casa i, així, mantenir el contacte familiar. A més, tenen temps lliure per fer allò que vulguin. Els qui fan la mili viuen a la caserna, amb altres soldats. Al servei social alternatiu el sou és el mateix que el que garanteix el codi laboral de la Federació Russa (el sou mínim són 5.500 rubles, uns 79€). A l'exèrcit el sou és de 2.000 rubles (uns 28€).

A l'hora de fer la sol·licitud pel SSA cal demostrar que el que mou al jove a evadir l'exèrcit són motius morals o religiosos; no s'accepta

que el motiu sigui que a l'exèrcit s'hi dorm malament o que el menjar és dolent. Per això és important formar-se prèviament sobre el moviment pacifista i antimilitarista abans de redactar les pròpies conviccions. Molts escriptors russos, de fet, són pensadors pacifistes de renom, com Tolstoi, qui havia mantingut correspondència amb Mahatma Gandhi, pacifista i líder del moviment independentista indi. Així, pensadors com Tolstoi, Dostoievski, o Bertrand Russell i el mateix Mahatma Gandhi esdevenen font d'inspiració a l'hora d'escriure les redaccions que envien a les oficines de la institució militar.

Per evitar la mili hi ha una altra possibilitat, bastant paradoxal: els suborns. La gent paga suborns, no per a fer res il·legal, diu l'activista Elena Popova, sinó per a fer una cosa que pot fer-se per llei. Els suborns no són com tothom pensa, un sobre amb diners, sinó que hi ha empreses d'advocats dedicades a aquesta qüestió, que s'aprofiten del desconeixement i els nervis dels pares i dels nois. Aquestes empreses, al cap i a la fi, són

uns elements intermediaris amb els òrgans d'allistament, perquè aconseguen allò que una persona, seguint les mateixes lleis, no podrien aconseguir. Llei en mà, hi ha motius objectius pels quals un pot evitar la mili a Rússia: estudis, mala salut, motius familiars... Però el procediment és opac, i acaba sent més efectiu acudir a una empresa d'aquest tipus. El cost per persona és d'uns 50.000 rubles, uns vuit-cents euros.

El Moviment d'objectors de consciència va recollir dades sobre el percentatge de sol·licitants del SSA que finalment podien realitzar-lo i evitar l'exèrcit. Així, durant els anys 2015 i 2017, dels 234 sol·licitants que hi van atendre, 109 persones (46.5%) van obtenir la substitució del servei militar pel SSA, a 107 persones (46.9%) se'ls la va denegar i a 18 persones (6.6%) no se'ls va revisar el cas.

La llei del Servei Social Alternatiu va ser creada el 2004, tot i que el dret constitucional a no fer el servei militar per motius religiosos o morals existeix des del 1993. Durant aquest període hi havia un buit legal que dificultava als ob-

jectors beneficiar-se del seu dret. En un principi, del 2004 al 2006, el SSA durava 42 mesos, era el més llarg del món. Des del 2008, són 21 mesos.

En el període de la Unió Soviètica, el Servei Social Alternatiu a la mili no existia, i els qui no volien anar a l'exèrcit s'havien d'amagar. A la Unió Soviètica era encara més complicat, perquè no hi ha via una llista oficial de les malalties que et permetien esquivar la mili. Així que les oficines d'allistament eren una espècie de caps negra. Ells mateixos decidien si eres apte o no. Aquesta decisió, a més, era inapel·lable.

Últim recurs: amagar-se

En el cas probable que un noi no vulgui anar a l'exèrcit i tampoc tingui la possibilitat de fer el Servei Social Alternatiu, li queda l'opció d'amagar-se (*kosit'*). [*Kosit'* és una expressió col·loquial per a referir-se, precisament, al fet d'amagar-se per no fer la mili.] En uns inicis, el Moviment d'objecció de consciència era reticent a adoptar aquesta opció, ja que consideraven que era important que la gent defensés les seves idees, el pacifisme, l'antimilitarisme, i intentés aconseguir el SSA. "No volíem ensenyar a la gent a *amagar-se*, sinó a defensar els seus drets", diu l'activista Popova.

Amb el temps, i amb l'experiència de diferents casos, van entendre que també podien ensenyar els nois a amagar-se. El motiu és que preparar els documents mèdics, enllestir la paperassa, dirigir-se a les diferents instàncies, etcètera, requereix bastant temps i dedicació. A més, durant el SSA, el sou és molt baix, i molts joves que tenen algun familiar a càrrec seu no s'ho poden permetre.

L'allistament forçat

A més de l'assessorament en l'evasió per motius de salut o per fer el servei social alternatiu, el Moviment d'Objectors de Consciència té un altre vessant de treball: la

defensa contra l'allistament forçat. Actualment no és tan comú com fa pocs anys. A les estacions de metro o al carrer, especialment a Moscou o Sant Petersburg, agents de policia revisaven la documentació als nois, per comprovar si havien fet la mili. Aquest procediment arbitrari, però, era il·legal.

Llavors, des del Moviment es formava als nois a alliberar-se en aquestes condicions, les quals encara es donen amb menor freqüència. Una persona que han allistat forçadament ha d'insistir determinadament en què allò és il·legal i fer una denúncia. Els superiors l'intentaran amenaçar, però ha d'insistir a no obeir i treure's l'uniforme. Si no té res més per vestir-se, cal que es tregui, ni que sigui, una part de l'uniforme. Perquè l'uniforme és una forma d'eliminar la individualitat. Si te'l treus, ets un agitador.

Tard o d'hora, si el noi es manté en què l'allistament ha sigut forçat, l'han de deixar anar, diu Elena Popova: "Fa uns anys hi va haver diversos casos, vam ensenyar als nois a fer-ho. En aquests casos cal donar suport als nois, llavors ho fèiem per telèfon, no hi havia internet. Evidentment és psicològicament molt difícil mantenir-se en la negació de fer la mili quan estàs sol i hi ha homes més grans que t'obliguen a fer-ho, per això cal donar-los suport i mantenir el contacte. I aquests nois van sortir, els van tancar un o dos dies, però els van alliberar".

L'objecció de consciència i el moviment LGTB

Amb qui el Moviment d'Objecció de Consciència hi té afinitat és el moviment LGTB. Molts joves gays els contacten. Els nois transsexuals ho tenen més fàcil per a evitar la mili, diu Elena Popova, perquè els òrgans militars consideren la transsexualitat una malaltia, i això els permet no anar-hi.

En relació als nois homosexuals o bisexuals, aquests han fet molta feina per al moviment. A la manifestació de l'1 de maig juntament amb el moviment LGTB cridaven: "l'amor és més fort que la guerra", "Rússia sense ambicions imperials"!

Molts nois els pregunten si no els seria més fàcil dir que són homosexuals per a evitar fer la mili, però Elena Popova no ho veu com una solució: "si nosaltres neguem que l'homosexualitat sigui una malaltia, no podem dir això, encara que ens pugui afavorir en un moment concret. Jo els proposo que exposin altres arguments, més fonamentals, perquè l'homosexualitat no és l'únic motiu pel qual no volen anar a l'exèrcit, n'hi ha d'altres. Si tu vols "sortir de l'armari" a l'oficina d'allistament, has d'entendre per què ho fas. No només per fer pena i buscar una reacció del jurat que t'afavoreixi, sinó que has d'entendre per què ho fas. Si no, jo considero que és incorrecte dir que ets gay per a evitar fer la mili. Evidentment, aquesta és la meva posició, cadascú és lliure i ha de fer el que cregui necessari."

La pàtria de Fatih Akin

Muriel Giménez
Periodista

Apàtrides. Estranys en la seva pròpia terra, rebutjats en la terra d'acollida. Incapaços d'encaixar en un joc pervers d'identitats. Així són bona part dels protagonistes del director germanoturc Fatih Akin. Víctimes d'una interculturalitat mal plantejada, del classisme i el racisme, tant de dins com des de fora de la seva comunitat cultural, i exercit tant per la societat que l'envolta com per l'odi sobre un mateix.

Aquesta és una constant en el seu cinema, inspirat en la seva vida personal i la de molts ciutadans alemanys d'origen turc. Fatih Akin (1973), alemany de segona generació procedent d'una família turca, ha comentat en moltes entrevistes que va ser víctima del racisme durant tota la seva vida. I per aquest motiu plasma en les seves obres, d'alt contingut autobiogràfic, què és viure entre dues aigües, entre un joc d'identitats, sentint-se estranger a les teves pàtries, la física i la cultural, i amb quins mecanismes es pot arribar a la reconciliació.

El descens als inferns

L'any 2004, el nom de Fatih Akin va sorgir amb força a Europa. Amb només 31 anys, *Contra la pared* va ser guardonada amb diversos premis: Os d'Or a la millor pel·lícula al Festival de Berlín, millor director i pel·lícula als Premis de Cinema Europeu i premi Goya a la millor pel·lícula europea, entre altres.

Això que no és una obra fàcil de veure. És dura, crua i a estones estrident i malaltissa. Els seus protagonistes, magníficament interpretats, són dos suïcides alemanys d'origen turc: Cahit, de 40 anys, i Sibel, una jove de 20 anys, que es coneixen al psiquiatre i acaben per casar-se en un tracte per la llibertat i un intent de fugida endavant.

Contra la pared

Cahit és alcohòlic i politoxicòman i du a les espatlles la tragèdia de la mort d'un antic amor. Mentre Sibel es rebel·la contra la seva família, musulmana i

profundament arrelada a les tradicions, amb nits bones de ball, sexe, drogues i alcohol.

En aquest context, la seva relació esdevé difícil i destructiva, cadascun d'ells arrossegat pel dolor que li produeix el seu món, per la fatalitat de viure en el desarrelament i la solitud. Ni família ni amics, però sí el rebuig i la marginació, els acompanyen en aquest viatge que els porta a vagar sense nord per

Hamburg i Istanbul.

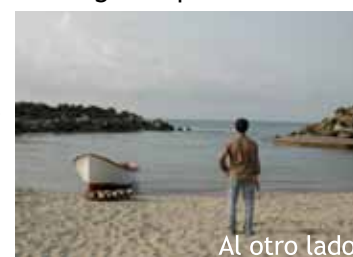
El film esdevé intens i genera una atmosfera difícilment suportable, accentuada per la manca de lluminositat, només alleugerida per un seguit d'escenes alienes al film (clips d'una banda de músics que toca a la vora del riu Bòsfor, en un escenari emmoquetat de catifes i amb Istanbul com a teló de fons) que serveixen per fraccionar el llargmetratge en capítols i ajuden a l'espectador a agafar un xic d'aire.

La llum de la reconciliació

I mentre la foscor, la marginalitat i el determinisme més catastròfic acompanyen *Contra la pared*, una de les següents obres d'Akin es banya intensament en la llum del Mediterrani.

Al otro lado (2006) se centra novament en les temàtiques constants de l'obra d'Akin: les dificultats d'integració dels immigrants en un món racista i classista, la convivència cultural i el xoc generacional. I ho fa a través de diverses històries i personatges: el d'una estudiant d'Hamburg d'origen turc i una refugiada política turca; un professor d'origen turc en una universitat alemanya, una llibreria alemanya a Istanbul, o un immigrant turc de primera generació.

Aquí, al contrari que a *Contra la pared*, la llum

Al otro lado

i la calma són possibles. Hi ha conflicte, hi ha trencament, hi ha mort, però també hi ha possibilitat de reconciliació amb la pàtria mare, la pau en la recerca de la identitat i el sentiment de pertinença a un origen oblidat per a la supervivència.

I en contrast amb la fredor alemanya, Istanbul apareix com en les escenes dels músics a la vora del riu en l'anterior film, com a espai de llum i esperança, acollidor de la multiculturalitat, malgrat que es deixin entreveure també les llacunes d'un país fortament opressor amb la dissidència.

I un toc d'humor

Malgrat que Akin és un autor avesat al melodrama, també sap donar humor, de vegades molt negre, a les seves pel·lícules. Ja ho va demostrar a *En julio* (2000), però va ser amb *Soul Kitchen* (2009) que va voler esborrar l'etiqueta dramàtica que havien col·locat a les seves dues predecessores, *Contra la pared* i *Al otro lado*.

En julio

Soul Kitchen

En aquest cas se centra en les peripècies d'un alemany d'origen grec, Zinos, propietari d'un restaurant sense gaire èxit a Hamburg. Un viatge a la Xina a la recerca de la seva nòvia, deixar a càrrec del seu local l'irresponsable del seu germà, especuladors immobiliaris, un xef empenyat i una hèrnia discal, són la successió de catàstrofes que envolten un protagonista amb molta mala sort.

Destaca de nou la presència de Biro Ünel, el Cahit protagonista de *Contra la pared*, en un registre completament diferent a l'anterior.

Val a dir que Akin s'ha atrevit més vegades amb l'humor, un gènere que considera veritablement difícil, en una road-movie aparentment lleugera sobre dos joves de famílies disfuncionals (una d'alemanya rica i l'altra d'immigrants russos), que fugen de Berlín amb un cotxe robat: *Goodbye Berlin* (2016)

Good by Berlin

Un tema tabú

A la primavera del 2015, el Col·legi de Periodistes de Catalunya va acollir la commemoració del centenari del genocidi armeni. Mentre el representant de l'Associació Cultural Armènia parlava, una persona del públic va demanar d'intervenir. Era un treballador del consolat de Turquia a Barcelona que negava la veracitat del que allà s'explicava. I és que Ankara mai no ha reconegut la persecució i matança d'un milió i mig d'armenis el 1915, conegut com el primer genocidi de la història moderna.

No obstant, Fatih Akin, d'origen turc, va atrevir-se a tractar el tema amb *The cut* (traduïda com *El padre*, 2014) on relata el periple de Nazaret, que sobreviu de miracle a l'intent de degollament de la policia turca durant el genocidi, quan realitza el llarg viatge per trobar les seves filles, de qui diuen que van sobreviure a la matança.

Akin va decidir fer front al gran tabú amb aquest film, arran de l'assassinat de Hrant Dink, un periodista i activista turc d'origen armeni, malgrat que durant la seva estrena a Turquia va rebre amenaces i insults.

El padre

Activitats de la Lliga

Cicle Revolucions i canvis socials: una mirada a les revolucions d'ahir i d'avui

Del 16 d'octubre al 20 de novembre va tenir lloc aquest cicle organitzat en sis sessions al Centre Mas Fonollar de Santa Coloma de Gramenet. Després d'una sessió introductòria sobre les revolucions socials al llarg de la història, les sessions següents es van dedicar a grans revolucions històriques com la Revolució Francesa, la Revolució Russa i la Revolució Xinesa i d'altres més actuals, com les Revoltes Àrabs dels darrers anys o els Canvis Socials al segle XXI. El cicle, amb bona participació de públic, s'inclou dins dels cursos de Filosofia per la Pau que la Lliga organitza anualment en col·laboració amb l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet.

Celebrem els 40 anys de la Lliga

El passat 17 de novembre vam celebrar els 40 anys de la Lliga amb una gran festa a l'Espai Àgora de la nostra ciutat. La festa va tenir un gran èxit, ja que hi van assistir molts socis, sòcies, simpatitzants i amics. Vam comptar amb les cançons de l'Esteve Sabater i la Núria, el recital poètic de la Teresa Tuset i l'Oriol Soley, acompanyats de dues flautes travesseres, i la música i la dansa del Robert Santamaria i la Núria. Participacions volun-

tàries d'artistes relacionats, d'una manera o una altra, amb la nostra entitat. Després d'un sopar lleuger i solidari, la festa es va tancar amb la Mercè i al Giulio, de Swingcopats, que van animar a tothom a ballar swing. Les paraules d'en Joan Casañas, d'en Vicenç Creus, la Rita Huybens i la Núria Jané, presidents i presidentes de l'entitat en diferents moments, van servir per fer un repàs d'aquests 40 anys d'història de la Lliga.

Taula rodona sobre "Dones i conflictes armats, espais de victimització, esclatxes d'apoderament".

El 21 de novembre vam participar en aquesta taula rodona organitzada pel CIEMEN a l'Aliança Francesa de Sabadell. L'acte va comptar amb experts i expertes que van parlar del paper de les dones en els conflictes de Colòmbia, de la RD del Congo, del Kurdistan i de Txetxènia. El David Jou, tècnic de la Campanya de la Lliga "Txetxènia, trenquem el silenci" va presentar el tema "La memòria de les guerres txetxenes en femení". El Josep Ramon Giménez, vicepresident de la Lliga, va parlar sobre "Les dones al centre del conflicte de l'est de la RD del Congo". Ambdós temes formen part de l'edició de la revista Nacionalia del CIEMEN.

L'acte presentat i moderat pel David Fornies, del CIEMEN, va ser un espai de coneixement i debat que va posar

la mirada en la fortalesa i debilitat de les dones en tot conflicte armat.

Xerrada: "Qui es beneficia dels conflictes armats?"

El 29 de novembre vam acollir la xerrada *Qui es beneficia dels conflictes armats?* del Centre Delàs d'Estudis per la Pau, a Cal Balsach. En

Pere Brunet, investigador d'aquest centre de referència, va fer una anàlisi crítica del cicle econòmic-militar des de la cultura de la pau. La xerrada, amena i amb caràcter divulgatiu, va saber despertar la participació activa dels assistents. La conferència s'inclou dins del Cicle de xerrades *Desemmascarant el negoci de la guerra* que el Centre Delàs ha ofert per tot el territori català.

"L'oca que no volia marcar el pas", un conte pel DENIP

El 30 de gener la Lliga va col·laborar en l'acte organitzat per la Coordinadora Un Altre Món és Possible a la biblioteca del Vapor Badia, on s'explicà el conte "L'oca que no volia marcar el pas", de Jean-François Dumont, amb motiu del Dia de la Pau i la No-violència a l'Escola (DENIP). Petits i grans van gaudir del conte participant en l'escenificació i la narració de la història.

Tercer premi del concurs de contraportades entre els alumnes de 2on de Batxillerat de l'IES Ferran Casablanques de Sabadell.

Autora: Paula Socías.

Motiu del concurs: Després de més de 50 anys de conflicte a Colòmbia, els acords de pau entre la guerrilla de les FARC i el govern colombià obren una porta a l'esperança, tot i les dificultats de la seva implementació.

p e r

COLOMBIA

LLIGA DELS DRETS
DELS POBLES
G-58.267.097

C/ Sant Isidre, 140 - 08208 Sabadell -
Tel. 93 723 71 02
info@dretsdelpobles.org